

30.10.2001

1926/4/00

Ratkaisija: Oikeusasiamies Lauri Lehtimaja

Esittelijä: Esittelijä Airi Helenius

PÄÄTÖS KANTELUUN ENERGIAMARKKINAVIRASTON KÄSITTELYAIKOJA KOSKEVASSA ASIASSA

1 KANTELU

A arvostelee 30.8.2000 eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamassaan kantelukirjoituksessa Energiamarkkinavirastoa (aikaisemmin Sähkömarkkinakeskus) sähkön liittymismaksun suuruutta koskevan asiansa käsittelyn viipymisestä. A kertoo, että hän oli 25.3.1997 jättänyt kuluttajavalituslautakunnalle valituksen Hämeen Sähkön hänelle määräämästä liittymismaksusta ja että kuluttajavalituslautakunta oli siirtänyt asian Energiamarkkinaviraston käsiteltäväksi.

A arvostelee myös Sähkömarkkinakeskuksen johtajaa tämän Helsingin Sanomissa julkaisemasta kannanotosta, joka koski sähkön siirron hinnoittelua.

2 SELVITYS

Kauppa- ja teollisuusministeriö antoi kirjoituksen johdosta lausunnon 29.11.2000. Lausunnon liitteenä oli Energiamarkkinaviraston 21.11.2000 antama selvitys. A antoi lausunnon ja selvityksen johdosta vastineen 21.3.2001. Vastine on erikseen toimitettu tiedoksi Energiamarkkinavirastolle.

Energiamarkkinavirasto on 17.9.2001 lähettänyt minulle tiedoksi viraston 14.9.2001 A:n asiassa antaman päätöksen.

3 RATKAISU

3.1. Tapahtumat

A saattoi 25.3.1997 Kuluttajavalituslautakunnan käsiteltäväksi sähkön liittymismaksua koskevan valituksen. A pyysi Kuluttajavalituslautakunnan "lausuntoa" siitä, oliko sähköyhtiön häneltä kesämökkintontinosalta vaatima 40.000 markan liittymismaksu kohtuuton. Kuluttajavalituslautakunta siirsi asian 12.1.1999 Energiamarkkinaviraston (tuolloin Sähkömarkkinakeskus) käsiteltäväksi. Energiamarkkinavirasto ratkaisi asian 14.9.2001 antamallaan päätöksellä.

3.2. Käsittelyaika

A:n asia oli Energiamarkkinavirastossa vireillä noin kaksi vuotta ja kahdeksan kuukautta.

Perustuslain 21 §:n nojalla jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi viranomaisessa ilman

aiheetonta viivytystä. Säännös vastaa ennen 1.3.2000 voimassa ollutta hallitusmuodon 16 §:ää.

Sähkömarkkinakeskus perustettiin syksyllä 1995 sähkömarkkinalain myötä, ja vuoden 2000 elokuun alussa se muuttui Energiamarkkinavirastoksi. Se on siis virastona uusi. Energiamarkkinavirasto toteaaakin asioiden käsittelyajan venyneen usein siksi, ettei se ole "päässyt päätöksenteossa vielä rutiininomaisuuden tasoon". Useat sen ratkaisut ovat selvityksen mukaan olleet ennakkopäätöksen luontoisia. Energiamarkkinavirasto toteaa myös, että sen on ollut pakko keskittää huomionsa kysymyksiin, jotka toisaalta ovat keskeisiä vapaiden sähkömarkkinoiden toimivuuden kannalta ja toisaalta koskevat tavallisen kotitalouden kohtuuhintaista sähkön saantia. Kaikki virastoon saapuneet asiat eivät ole sähkömarkkinalain yleisen toimivuuden ja sen päämäärien toteutumisen kannalta samanarvoisia.

Energiamarkkinavirasto toteaa vuoden 2001 tavoitteena olevan, että yhtään edellisen vuosikymmenen aikana saapunutta asiaa ei enää olisi ratkaisematta. Se pahoittelee A:n asian käsittelyn viivästymistä ja toteaa, että tässä asiassa jouduttiin vielä hankkimaan lisäselvitystä.

Kauppa- ja teollisuusministeriö pitää lausunnossaan valitettavana, että liittymismaksuasioiden käsittely on viipynyt Energiamarkkinavirastossa kohtuuttomalta tuntuvan ajan. Ministeriö toteaa seuraavansa vireillä olevien asioiden käsittelyn etenemistä ja tarvittaessa neuvottelevansa Energiamarkkinaviraston kanssa toimenpiteistä tilanteen korjaamiseksi.

Kauppa- ja teollisuusministeriön ja Sähkömarkkinakeskuksen vuodelle 1999 tekemän tulossopimuksen mukaan vuodelle 1999 siirtyneet liittymismaksuja koskevat tutkimuspyynnöt tuli ratkaista vuoden 1999 loppuun mennessä. Vuonna 1999 vireille tulleiden tutkimuspyyntöjen käsittelyaikatavoite oli yksi vuosi. Myös vuodelle 2000 tehtyyn tulossopimukseen oli kirjattu uusien vireille tulevien tutkimuspyyntöjen käsittelyaikatavoitteeksi yksi vuosi.

Katson, että yli kahden ja puolen vuoden käsittelyaika Energiamarkkinavirastossa tuntuu kohtuuttoman pitkältä, minkä myös kauppa- ja teollisuusministeriö on myöntänyt. A:n asian käsittelyssä ei ole pysytty tulossopimuksen asettamissa tavoitteissa.

A:n asiassa on ollut kyse sähkön siirtosopimuksen hinnoittelun kohtuullisuudesta hänen kesämökkkitontillaan. Tämä ei kuitenkaan ole nähdäkseni ollut samalla tavalla kiireellinen asia kuin sähkön siirtosopimuksen hinnoittelun kohtuullisuuden arviointi sellaisella kiinteistöllä, jolla asutaan vakituisesti. Hyväksyn periaatteessa Energiamarkkinaviraston näkemyksen, että kaikki asiat eivät ole samanarvoisia ja että asioita on voitava asettaa kiireellisyysjärjestykseen. Tästä huolimatta on pyrittävä siihen, että kaikissa asioissa voidaan antaa vastaus kohtuullisessa ajassa.

Ottaen huomioon Energiamarkkinaviraston selvityksessään esittämät näkökohdat katson kuitenkin tässä tapauksessa jääneen näyttämättä, että Energiamarkkinavirasto olisi A:n asian käsittelyssä syyllistynyt perustuslain 21 §:ssä tarkoitetulla tavalla aiheettomaan viivytykseen. Kiinnitän kuitenkin Energiamarkkinaviraston huomiota asioiden joutuisan käsittelyn tärkeyteen.

A kertoo kantelukirjelmässään useasti tiedustelleensa asiansa edistymistä Energiamarkkinavirastosta. Syyksi sille, ettei asiaa ollut ratkaistu, oli mainittu resurssipula. Hyvän hallinnon ja palveluperiaatteen mukaan käsittelyajasta olisi mielestäni tullut antaa tarpeellisia väliaikatietoja sekä ilmoittaa myös ne muut syyt, joiden vuoksi Energiamarkkinavirasto joutui asettamaan asioita kiireellisyysjärjestykseen.

Energiamarkkinavirasto toimii Kauppa- ja teollisuusministeriön valvonnassa. Kauppa- ja teollisuusministeriön tehtävänä on luoda Energiamarkkinavirastolle sellaiset toimintaedellytykset, että virasto voi suorittaa sille kuuluvat tehtävät ilman aiheetonta viivytystä perustuslain 21 §:ssä edellytetyllä tavalla. Kiinnitän myös ministeriön huomiota siihen, että sen tehtävänä on seurata tulossopimuksessa asetettujen tavoitteiden toteutumista.

3.3. Sanomalehtikirjoitus

Perustuslain 12 §:n mukaan jokaisella on sananvapaus. Säännös vastaa ennen 1.3.2000 voimassa ollutta hallitusmuodon 10 §:ää.

Katson, että Energiamarkkinaviraston johtaja ei ole menetellyt lainvastaisesti tai laiminlyönyt velvollisuuksiaan vastatessaan keväällä 2000 Helsingin Sanomien mielipidepalstalla aiemmin julkaistuun kirjoitukseen. Hänen vastauksensa ei sisällä mitään sellaista, minkä perusteella minun tulisi laillisuusvalvojana puuttua asiaan.

3.4. Toimenpiteet

Kiinnitän Energiamarkkinaviraston sekä kauppa- ja teollisuusministeriön huomiota asioiden joutuisan käsittelyn tärkeyteen.

Pyydän Energiamarkkinavirastoa ilmoittamaan minulle 31.1.2002 mennessä, mitä kehitystä Energiamarkkinaviraston tutkimuspyyntöjen käsittelyajoissa on mahdollisesti tapahtunut ja mihin toimenpiteisiin asioiden käsittelyn jouduttamiseksi on ryhdytty.

Edellä mainitussa tarkoituksessa lähetän päätökseni Energiamarkkinavirastolle sekä kauppa- ja teollisuusministeriölle.

Kantelukirjoituksen liitteet palautetaan päätöksen ohessa.